YIL : 1 SAYI : 8

Kuruluş tarihi : 25 İkinci Teşrin 1933

EDİRNE'DE
6 OK

Halkevi tarafından

Onbeş günde bir çıkarılır ülkü demeti

İmtiyaz sahibi ve
umumî neşriyat müdürü :
Akıncıoğlu İbrahim

15 Mart 1934

Satış yeri :
Edirne'de Meriç kitaphanesi
Basıldığı yer: **Vilâyet matbaası**

İçindekiler:

GÖK

Sayı : 8 — 15 Mart 1934 — Yıl : 1

Onbeşte bir :

Okumuşların işi

Cemiyet içinde doğan ve yaşayan vatandaşların bu cemiyete karşı borçları ve vaziyfeleri vardır. Bu vaziyfe ve borcun lâyıkiyle başarılabilmesi evvelâ vatandaşların okur yazarlığına; sonra da içtimaîliğine bağlıdır.

Türkiyede okur yazar vatandaş yok değildir. Fakat bu vatandaşlar maalesef toplu ve teşkilatlı değildirler. Ancak bir gaye; bir ülkü etrafına toplanan kuvvetler; büyük işlerin yapıcısı olabilirler.

Fert kuvvetlerinin; muhtelif fikir ve ülküler peşinde yıpranması yurt ve millet menfaatlarına uymaz...

Vatandaşı müsbet ve faydalı iş yapar hale koymak, onu, muayyen fikir hareketleri etrafına toplamakla mümkün olur.

Cümhuriyet memleketinde Türk vatandaşını etrafına toplıyacak fikir hareketleri; ülküler nelerdir?

Bu fikir hareketleri ve bu ülküler sarihtir. Bu muayyen fikir ve ülkü meydandadır. Bir remiz halindedir: Altıok..

Cümhuriyetçilik; inkilâpçılık; milliyetçilik; halkçılık; devletçilik ve lâyiklikten ibaret olan fikir ve ülkü manâmız hepimiz için bir cephelidir. Cephe cümhuriyet cephesidir.

Bu memleketin okumuş adamına düşen vazife kuru ve hedefsiz söz söylemekten ziyade altıok umdelerini ; Cümhuriyet âmentüsünü; doğruluş ve yükseliş sırlarını halk içine yaymak; halkın içine sindirmektir.

Kabul etmek ıstırarındayız ki; bu yurda ve bu millete yapılacak en büyük iyilik bütün fikir hareketlerini (Altıok) süzgeçinden geçirmektir.

Sadece kendi zevk ve fikrine göre çalışma tarzına bu memlekette yer yoktur. Bu yolda çalışış bizim için tehlikelidir.

Altıok çerçivesi dahilinde söz söylemek ; düşünmek; iş yapmak mecburiyetindeyiz. Hadiseler; ihtiyaçlar bunu emretmektedirler. Fikir, iş ve hareketlerimizde en hassas ölçümüz (Altıok) tur. Çünki altıok; bu mille-

Halkevleri

23 Şubat 934 günü bütün memleket Halkevlerinin ikinci yıldönümünü içli bir zevkle kutluladı.

Ankarada İsmet paşa; Necip Ali Bey nutuklar söylediler. Edirne'mizde de Halkevi yıldönümü çok parlak bir şekilde kutlulandı. Ayni gün Uzunköprüde H a l k e v i n e kavuştu.

Uzunköprü Halkevi parlak merasimle; adeta bir bayram gibi sevinçle açıldı.

Halkevinin; bu memleket için bu millet için ne derece lüzumlu ve faydalı bir ocak olduğunu anlatmayı lüzumsuz buluyoruz.

Biz öyle zan ve kabul ediyoruz ki Halkevi davasını büyük küçük bütün vatandaşlar anlamış ona inanmışlardır.

Hlakevi bu milletin kalkınma ve yapınma davasıdır. Bu dava İstiklâl davası kadar şumullü; mes'uliyetli bir davadır. Aşağıda göstereceğimiz rakamlar bu davanın şümulünü ifade edebilir:

Daha henüz iki yaşına basan Halkevinin 34541 âzası vardır. Ve 34541 kişi bir kişi dimektir. Çünkü Halkevinin gayesi vatandaşı müşterek düşünür; müşterek hareket ittirir bir kütle haline sokmaktır.

Bir sene içinde Türkiyede Halkevlerinin 1663 haftalık toplantısı olmuştur. Bu toplantılara yarım milyonu mütecaviz vatandaş gelmiş 915 konfrans; 323 konser; 511 temsil virilmiştir. Bu konser temsil ve konfranslara 478832 kişi bulunmuştur.

Halkevleri kütüphanesinde mevcut kitapların adedi 59444 dür. Bura da bir sene zarfında okuyan vatandaşların adedi 149949 zu bulmuştur. bizim kanaatimiz var. Bu adetler gelecek sene daha çok; ondan sonra daha çok olacaktır.

★ ★

tin bünyesine zit ve mütehalif fikir ve hareketleri — ne kadar az olursa olsun — sezecek kadar hassastır.

Bu itibarla okumuşların cemiyetle olan münasebetlerinde her his ve hareketlerini bu millî çerçive içine almaları ve buna alışmaları lâzımdır.

Hülâsa diyoruz ki; Türk okumuşlarına düşen iş bütün zevk ve fikirlerini Altıok ölçüsüyle tartmak ve bu ölçüyü köylüye; halka yaymak; ona mal etmek üzere toplu bulunmaktır.

Çiftçiliğe dair :

Böcekçilik bilgisi

— 2 —

Bunun için böcekçi tohumcuya tohum parasını (2 - 3) ay evvel vermeli fakat tohumu ancak dediğimiz zamanda almalıdır. Tohumlarını heybeler içinde haftalarca bulunduran ve köyden köye gezerek tohum satanlardan almamalı çünkü böyle tohumlardan iyi mahsul alınamaz.

Tohum satın alındıktan sanra sıcağa konuluncıya kadar nerede ve nasıl saklanmalıdır?

Böcekçinin satın almış olduğu tohumu evinin poyraz tarafında bulunan serin ve rutubetsiz bir odada saklaması lâzımdır. Şayet farelerin zararından korkuluyorsa tohumu taşıyan kutu bir iple tavana asılır ve her gün içinde bulunan tohumların iyice karışması için bir iki defa kutu el ile tutulup sallanmalıdır. Bu odada sıcaklığı gösteren bir derece dahi bulundurulmalıdır. Bu derecenin faydası sonradan anlatılacaktır.

Bu derecenin içinde ya civa veya renkli ispirto bulunur. Renkli ispirtolu dereceler gözle daha kolay görüldüğü için böylelerini almak daha iyidir. Bu derecelerin beheri eczanelerde (25-30) kuruşa satılmaktadır.

Böcekçi dereceyi eczaneden aldığında (1) ve(25) numaralarına iyice görülebilecek surette işaret ettirmelidir. Bu işaretlerin faydası sonradan anlatılacaktır. Bu derece mümkün olduğu kadar tohumun asılı olduğu yere yakın konulmalıdır.

Tohum bazı böcekçilerin yaptığı gibi fasulya, mısır, buğday gibi zahirelerin içine saklanmamalıdır. Böylece saklanan tohumlardan ya hiç böcek çıkmaz, yahut çıksa bile sonradan hastalanıp ölürler.

Tohum saklı olduğu serin odadan ne vakit alınıp sıcağa konulur ve fışkırtılır?

Tohum serin odada bir müddet bırakıldıktan sonra buradan alınır. Ayni zamanda orada asılı olan dereceye bakılır. Meselâ cıva veya ispirtonun ucu tahtanın üzerine yazılı olan numaralardan (17) numara karşısında bulunuyorsa o numaradan başlıyarak bir numara yukarıya gelen (18) derece üzerine gelmek üzere kırmızı iplikle bağlanır. Ondan sonra hem tohum hem de derece alınarak evin en küçük odalarından birinin yahut varsa hamamın bir tarafında fareleri zararından kurtulabilmek üzere temizlenmiş bir gaz tenekesi uzunluğuna doğru oturtulur. Bunun üzerine bir elek veya kalbur konulduktan sonra ince temiz bir bez serilerek onun üstüne tohum boşaltılır ve bir kenarına derece konulur.

Tohum uzunluğu ile eni bir karış yer tutmak üzere yayılmalıdır. Sonra koku vermiyecek kadar iyi yanmış ve güzelce kül ile örtülmüş bir miktar ateşi bulunan bir mangal alınarak tohumun konulduğu yerin karşısına

ve mümkün olduğu kadar tohumdan uzakça yerleştirilir. Ondan sonra odanın sıcaklığı derecenin ispirtosunun ucu bağlanmış ipliğin üzerine gelip orada durabilecek kadar düzeltilir. Şayet derecenin ispirto ucu ipliği aşarsa eski yerine gelinciye kadar odanın kapısı bir az açık bırakılır. Şayet aşağıya inerse yine eski yerine gelinceye kadar manğaldaki ateş maşa ile biraz karıştırılıp sıcaklık çoğaltılır. Ve böylece devam edilir.

Ertesi gün kırmızı iplik bir derece daha yukarıya yani (19) numaraya gelinciye kadar kaldırılır. Ve o gün sıcaklığın yukarda tarif olunduğu vechile o numara üzerine kalmasına dikkat edilir. Derecenin (22) numarasına varıncıya kadar her gün iplik bileziği birer numara yukarıya kaldırılarak o suretle sıcaklık çoğaltılır. Şayet o vakte kadar tohumdan bir iki böcek fışkırmamışsa fışkırıncıya kadar sıcaklık o derecede yani (22) de bırakılmalıdır. Kılavuz göründükten sonra bütün böcekler fışkırıncıya kadar sıcaklık yirmi beşe kadar yükseltilir.

Şayet böcekçinin derece denilen aleti yoksa o vakıt derece yerine içi tereyağı ile doldurulup ağzı açık bulunan küçük bir lavanta şişesi kullanılır. Şöyleki: tohum, şişe içindeki tere yağı bal kıvamına kalabilecek bir sıcaklıkta (3) gün ve kılavuz denilen (5-10) böcek fışkırıncaya kadar boza kıvamına kalabilecek bir sıcaklıkta dahi bir kaç gün bırakılır.

Kılavuz çıktığında tereyağ su kıvamını bulacak derecede sıcaklıkverilirse (3-4) gün içinde bütün böcekler fışkırmış olur.

Fışkırmış böceklar nasıl toplanır ve ne suretle yerlerine yerleştirilir?

Tohumlardan kılavuzun çıktığı görülür görülmez hemen tohumlar üzerine fışkıran böceklerin geçebileceği kadar ufak delikli olan ve tül denilen bir bez konulur. Bu bez tamamiyle tohumları kaplıyacak kadar büyük olmalıdır.

Bu bez üzerine ince kıyılmış biraz yaprak konuldumu hemen fışkırmış olan kılavuz böcekleri bu yapraklar üzerine toplanır. Bu böcekler az bulunduğu cihetle ehemmiyet verilemiyerek atılır. İkinci gün çıkan böceklerin miktarı çok olduğundan bunları toplamak için öğleden (2) saat evvel bir miktar yabani dut yaprağı toplayıp bunları biribiri üzerine koyup cümlesini bir sigara büker gibi büktükten sonra keskin bir biçakla yarım parmak eninde kıyılır. Bu kıyılmış yapraklardan bir miktar alınarak fışkırıp tül üzerine serpilir. Böcekler hemen işbu yapraklar üzerine çıkarlar.

Böceklerin cümlesi yapraklar üzerine toplandığı görülünce beher parça yaprağı üstündeki pöceklerle beraber kenarından bir cımbızla alınarak kenarları yukarıya kıvrılıp yapıştırılmış kaba kâğıtlar veya seleler içinde ikişer parmak arayla yerleştirilir. Beher yaprak üzerinde toplu bir halde bulunan böcekler ikinci yeminverilmesiyle etrafa güzel bir suretle yayılmış olurlar.

M. A.

Seyahat notları :

Avrupa'da gördüklerim..

— 5 —

Paris

Sabahleyin dokuzda Parisin, Yardöliyonunda idik. Dokuzyüz kilometro mesafeyi onüç saatta katetmiştik. Yolda öyle koştuk ki sanki tekerlekler ray üzerinde değil, havada dönüyorlardı. Şu birkaç ay zarfında, Fransada iki mühim şimendüfer kazasına şahit olduğum için, şimdi, bizim geldiğimiz sür'atı hatırladıkça tüylerim ürperiyor. İnsanların bu çığlıklarına niçin mani olunmuyor, şaşıyorum.Evet sür'at asrındayız, zamanımızda dakikanın kıymeti var. Bahusus Avrupada buna çok ehemmiyet veriyorlar. Fakat bir de var ki tasavvur edilmiyen kazalar karşısında bulunuyorsunuz. Herşey saniye içinde mahvoluyor.

Teşrinievvlin haftasındayiz, işte Paris... Bu muazzam,başdöndürücü şehrin gürültü ve makina sesi, benzin kokuları arasında kaynaşan insanları içindeyim. Sekiz günlük vapur ve buna munzam tiren yolculuğumuzda epiyce yorulmuştuk. Bereket versin ki havalar pek güzel gitmişti de sıhhatçe bozulmamıştık. yerleştiğimiz otelde her şey bulduk. Caddelerde otomobil gürültüsü ve insan kalabalığından geçilmiyordu. Sonbaharın ılık ve sakin bir havası içinde Paris bulvarlarındaki siyah gövdeli ağaçların buruşmuş yaprakları henuz dökülmemişti.

Bir hafta kadar, Pariste, öyle başım döndü, öyle kulaklarım çınladi ki bu müthiş vaziyete nasıl alışacağımı şaşırdım. İşte Parise ilk gelenlerin his edeceği en sıkıntılı dakikalar bu oluyor. Hersey büyük bir sür'at içinde gözlerinizi , kulaklarınızı tırmalıyor. Ne yapacağınızı , nereye gideceğinizi şaşırıyorsunuz. İnsanın İçine bir korku, bir fevkalâdelik geliyor. Etrafınızda her şey yeni ve yabancı bir vaziyette kalıyor. Semayı zor gören siyah zeminli caddelerden geçiyorsunuz. Yüksek taş binaların cephelerini de her günkü rutubet ve sisten siyahlaşmış, kirlenmiş görüyorsunuz . On gün bu vaziyet içinde fevkalâde yoruluyorsunuz. Yatak odanızdan bile gürültü ve harıltıları duyuyorsunuz. Herşeyi simsiyah görüyorsunuz. İnsanların renginde güneşsizlik eserleri okunuyor. Nihayet yavaş yavaş alışmağa başladığınız bu muazzam şehrin güzelliklerine kavuşuyorsnuz. Bolvarları, parkları, meydanları, heykelleri, muzeleri , hastahaneleri... Buluyor ve geziyorsunuz. Kalbiniz ferahlıyor. Tamamiyle yabancı ve kendisini biraz dirije edecek kimsesi bulunmıyan bir adamın Paristen lâyikiyle istifade etmesi çok güçtür.

Sonra benim gibi az zamanda çok şey görmeğe niyet etmiş bir adam için bırazda cesaret ve dikkat lâzımdı. Şehirde işleyen bir çok nakil vasıtaları içinde en muazzamı (Metrorolitin) teşkilâtıdır. Tekmil büyük Bulvarların ve geniş caddelerin altından bu yer altı tirenleri geçer. Parisin hemen her noktası birbirine, bu elektrikli demir yolıyle bağlanmıştır. İlk defa metroya giren bir adam hayretler içinde kalır. Adeta dışarıda nasıl geziyorsanız burada da ayni hisler karşısındasınız, yer altında olduğunuzu fark edemezsiniz. Muntazam, temiz, dıvarları beyaz çini ile düşenmiş bu te'sisat içinde hiç sıkılmazsınız.

içeride insanlar kaynaşır; huller, koridorlar, giden ve gelenlerle doludur. Nereye gideceğinizi bildiren birçok yazılar, tabelalar karşınızdadır. Teşkilât otomatiktir. Birbiri arkasından gelen tirenler , yolcuları saniye sürmez boşaltır ve alır . Kaıplar kendi kendine kapanır . Hemen büyük bir sür'atla hareket eder. Bazı istasyonlar zeminden onbeş yirmi metro daha aşağıda , üstüste kurulmuş tiren hatları ve istasyonlar vardır, mükemmelen havası tecdit edilir. O kadar ki tunel dahilinde sigara içebilirsiniz

Y. Z.

Güzel san'atlar:

On Yıl musikisi

— 5 —

Cumhuriyet idaremizin pek haklı olarak askerliğin fen kıtaatında iki seneye tenzil edilmiş olması üzerine ordu bandalarında bu kısa müddet zarfında musikici yetiştirilmesi mümkün olamıyordu. Bir neferin iyi bir musikici olmak seviyesine geleceği zaman, tezkeresi de gelmiş bulunuyor ve bu suretle muzika bandaları kendilerinden matlup olan evsafı taşıyamıyorlardı. Bu eksiklik hükûmetin dikkatını celbetmiş olmakla salâhiyettar ordu erkânı, muzıka bölüklerinde kıdemli çavuşluklar ihdasını düşündüler ve tatbik ettiler. Bu karar ve tatbik üzerine musikici olarak yetişen ve san'atın lezzetini tadan Türk yavruları san'atlarının ve istikballerinin inkişafını orduda kalmakta görerek ve konulan staj müddetlerini ikmal ederek iyi bir musikiyci sıfatiyle kıymetli bir uzviyet teşkil ettiler ve bu günkü ordu mızıka bandalarımızda bu suretle san'at âleminde şahsiyetlerini ve varlıklarını yükselttiler. Bir taraftan da mümkün olduğu kadar ordu muzıka muallimleri gençleştirildi ve alaylı âmirlerden tecrit olunmıya çalışıldı.

Şurada istitrat olarak söylemeliyim ki; geçen sene Çorluya gitmiştim. Altmışbirinci fırka bandasında vazifelerini yapan iki talebemi görmek için muzika bölüğüne oğramıştım. Bir de ne göreyim?: Muzikacı efrat, şimdi Edirnede Erkek muallim mektebi musiki muallimi olduğunu zannettiğim kıymetli arkadaşlarımızdan Hamdi beyin biraderinin tarifi, ve bandaya yeni tayin olunan genç Yüzbaşı ve muallim Ali beyin nezareti altında nazariyat yapıyorlardı. Ve musikide esaslı bir bahis teşkil eden tonların vaziyet ve hareket ve fasılalarının tespiti ve bunların ilmî heyetlerinin tayini ile meşgul oluyorlardı.

Ben, çok muktedir ve genç musiki amiri ve muallimi olan Çorlu bandası muallimi Ali beye burada san'at namına teşekkür etmeği bir vazife sayarım.

Diğer bandalara gönderdiğim talebelerimden aldığım mektuplarda da bu kadar olmasa bile buna kıyas edilecek derecelerde nazariyat dersleri görüldüğünü haber alıyorum . Bu meyanda Büyük Millet Meclisi bandası muallimi İsmail Hakkı bey arkadaşımızı da burada takdirlerle yadetmeliyim.

Mutlakiyet devrinde öyle muzika bandaları muallimleri ve zabitleri gördüm ki; yirmi, otuz senelik musikici oldukları halde en basit bir mes,ele olan (Do major) kaidesinden ve (Do gam) ından haberleri yoktu .

Bandacılık hususunda askerî liselere de mühim bir yer ayırmak lâzımdır. Ordumuzun müstakbel genç

Köylerimizi tanıyalım :

Pıravadı köyü

1 — Köyümüz « 380 » nufusludur. Bu nufusun « 184 » dü kadın, diğer «196» sını da erkekler teşkil etmektedir.

2 — Köyümüzün arazisi, otluk, fundalık, taşlık olan mahelli 16000000 metre murabbaı vüsatındadır.

3 — İçtimaî vaziyetine gelince : Sair köylere nispeten daha iyicedir. Aralarında dedikoduyu mucip hareketleri de yoktur. Birliği severler, birbirlerine muavenet etmek için çalışırlar. Ve ayrıca şimdi ve eskiden birbirlerine öyle yolsuz, geçimsiz hareketleri de görülmemiştir. Hatta bu sene sütlerini bile kendileri işleyeceklerdir.

4 — İktisadî vaziyetlerine gelince: Buranın köyleri iktisada da riayet ederler. Evvel emirde kendileri iktisaden koyundan çıkardıkları yün, yapağı ve diğer toprağa ekerek çıkardıkların pamuk mahsullerinden iplik yaparak bu suretle iç çamaşır ve elbiselik kumaşa ait olan ihtiyaçlarını bile dokuyarak temine çalışmaktadırlar. Bazı ihtiyaçlar karşısında masraf yapıyorlarsa da ehemmiyetsiz derecededir.

5 — Ziraî vaziyetine gelince : Buranın köylüleri ziraattan daha ziyade hububata ehemmiyet vermektedirler, Ayrıca tütün, susam, pamuk ta ekiyorlar. Yalnız pancar ekmezler. Bağları da vardır. Yiyecekleri, ekinleri oldukça iyidir. Fakat mahsullerinin ticarette ucuz satılması ile ellerine geçen bu para kendilerinde bulunmıyan sair ihtiyaçları temine gayret ediyorlar.

6 — Buranın köylüleri Bulgaristan muhacırlarındandır. 1328 senesi Balkan harbinden bir sene sonra memleketlerinden hicret ederek burada iskân edilmişlerdir.

7 — Köyümüze gönderilen 6 OK kitabını halk okumaktadır. Ve istifadeleri oldukça artmaktadır.

pıravadı muallimi
Şaban

zabitlerinin musiki terbiyesi ile de amelî ve nazarî olarak müteşebbisleri başlı başına teşekküre şayan bir hadisedir. İstanbulda Maltepe, Kuleli ve Halıcıoğlu askerî liseleriyle Bursadaki askerî lisesinde çok iyi teşkilâtlı Armoni bandaları vardır. Bir de Harbiye mektebi bandası vardır ki liselerden musikici olarak oraya giden zabitliğe namzet gençler o bandada daha ziyade tekemmül ederek musikiyi kavramaktadırlar. İstanbulda yapılan resmi geçitlerde bu bandalar çok mühim mevki tutmaktadırlar.

***

Şimdi mıntakavî ve şahsî ve hususî musiki teşekkül ve hareketlerine geçelim.

V. L

Cümhuriyet kanunlarından:

Köy kanunu

— 8 —

Her köyün bir başından diğer başına çaprastlama iki yol yapmak ve bu yolları köyün meydanından geçirmek köylünün yapmağa mecbur olduğu işlerdendir. Yolların köyler, kasabalar ve şehirler için ne kadar faydalı olduğunu hepimiz biliriz. Eğer bir memleketi insana benzetmek mümkün olursa yolları da o insanın damarlarına benzetebiliriz. Damarlar ne kadar muntazam olursa tabii kan da o nispette muntazam akar ve bu akıştan vücut istifade eder. Köy yollarının meydanlardan geçmesi lâzımdır. Çünkü meydanlar köy halkının toplanma yerleridir. Köylü cumhuriyet bayramı gibi en candan ve içten kutlulanması lâzım olan günlerimizde böyle büyük meydanlara toplanarak yekdiğerini kutlular. Köy düğünleri, pehlivan güreşleri; delikanlı oyunları hep böyle meydanlarda olur.

Köy meydanının bir tarafında köy ihtiyar meclisi için bir köy odası yapmak lâzımdır. Köy ihtiyar meclisi; köylünün her başı sıkıldıkça uğrayacağı; öğüt alacağı bir meclistir. Bu ihtiyar meclisinin bir gün muhtarın bir gün kâhyanın evinde toplanması doğru değildir.

Bu meclisin kendisine mahsus bir merkezi bir odası bulunması lâzımdır. Bu odanın; köyü baştan aşağı kesen yolların geçtiği meydanda bulunması doğrudur.

Türkün asil bir insan olduğunu dünya bilir. Âsil insanlar her şeyden evvel misafir perverdirler. İşte köy kanunumuz bu noktayı nazarı dikkate alarak köylünün yapmağa mecbur olduğu işler arasında; yol üzerinde bulunan köyler için bir konuk odası yapılmasını şart koşmuştur.

Meselâ; köyden geçen bir yolcu; akşam vakti başını sokacak bir oda; ısınacak bir ocak bulabilecektir. Bundan başka; köyde bir mescit yapmak, bilhassa bu mescidin köy meydanının bir tarafına yapılması lâzımdır.

Maarif idareeince verilen örnek üzerine bir mektep yapmak; köy yollariyle meydanının etrafına ve köyün içinde ve su kenarlarına ağaç dikmek köylümüzün yapacağı mecburî işlerdir.

Kanun bize hiç bir şeyi manâsız ve boş olarak emretmemiştir. Meselâ maarif idaresince verilen örnek üzerine bir mektep yapılması deniyor. Bu ne demektir?.

Her kes ulu orta mektep yapamaz. Mektep yapmanın bir usulü; bir nizamı vardır. Mektebin pençereleri çok; ışıklı, bahçeli olması lâzımdır.

Köy yollarına; meydanlarına; mezarlıklarına ve su kenarlarına ağaç dikmek köylünün yapacağı işlerdendir.

Bir köyün ağaçlığı; gölgesi olması kadar eyi bir şey var mıdır.

Yorulan köylü; gölgeli; serin bir ağacın altında terini silerken bilseniz ne kadar zevk duyar.

Diğer taraftan ağaçlar yağmur getirirler.. Köyümüz şirin olur, serin olur. Çocuklarımız bu serin gölgeli ağaçlar altında güle oynaya büyürler.

S. R.

Göl ve nehir balıkları

Balıkçılık; gıda itibariyle en çok gelir getiren bir istihsal şubesidir. Başka memleketlerde balıkçılık başlı başına bir fen; ve bir yaşayış ve kazanış kaynağı olmuştur.

Türkiyemizin sahilleri umumiyet itibariyle zengin balıklarla doludur. Fakatmaalesef diğer bütün istihsal menbalarımızda olduğu gibi balıkçılığımızda daha henüz ilk çağdadır.

Balıkçılık ; deniz balıkçılığı ile tatlı su balıkçılığı olmak üzere iki kısımdır. Türkiyemizde asıl mühim olan balıkçılık deniz balıkçılığıdır.

Fakat Trakyamızı alâkadar etmesi itibariyle biz bu yazımızda yalnız tatlı su balıklarını ve tatlı su balıkçılığını anlatacağız:

Göl ve nehir gibi tatlı sularda kurt; haşarat ; böcek ve küçük balıklar bol olduğu için böyle sularda asıl balıklara gıda teşkil edecek olan uzvî mevat çoktur. Bu itibarla balıklar bu gibi tatlı sularda daha iyi yaşarlar ve daha çok bulunurlar.

Göl ve nehirlerin hepsi balıklar için ayni değildir. Meselâ yazın çekilen nehirlerle suları az olan göller ve kışın uzun müddet donan ve yahut kalın bir buz perdesi altında kalan sularda balıklar yaşayamazlar.

Trakyamız umumiyet itibariyle soğuk bir memlekettir . Karın ve yağmurun pek o kadar mebzul olmamasına rağmen nehirlerin; göllerin kışın uzun müddet donduğu vakidir . Fakat göl ve nehirlerimizin balıklara gıda teşkil eden uzvî maddeler itibariyle zengin bulunmaları neticesi ; mevsimin fena şaraitine rağmen envai cins balıklara tesadüf edilmektedir. Bu balıklardan bilhassa Sazan; Yayın; Yılan ve Ala balıkları hem mebzul ve hem de makbuldur.

Tatlı su balıkçılığı en ziyade akar suların denize aktığı yerlerde yapılmaktadır . Buna yegâne sebep Mersin; Kefal; Som ve emsali balıkların nehir mansaplarında fazla bulunması ve buralara yumurtlamalarıdır.

Meselâ; Enez civarında denize dökülen Meriç'te balık yukarılara nazaran daha fazla , daha boldur . Keza ; denize yakın göl - lerdeki balıklar denizden uzak ; ve denizden yüksek yerlerdeki göllerden daha fazladır.

gelecek yazımızda Trakyamızdaki balık cinslerinden bahsedeceğiz.

M. R

İktisadî:

Tasarruf Kumbaraları

İşçi, esnaf ve memur tabakalarının para biriktirmeleri için en kolay ve en müsait şekil, kumbaradır. Kumbara, damla damla göl olur, darbımeselinin ideal bir örneğidir. Hiç kimse: Zaten aldığım ve kazandığım ne ki? dememelidir. Kumbara göz önünde durdukça elbette yutacak bir kırıntı bulacaktır. Çünkü hemen her gün hepimiz fuzuli yere bir çok kuruşlar vermekteyiz. Lüzumsuz yere verilen bu kuruşların kumbarayı dolduracakları ve bunların da liraları teşkil edecekleri gayet tabiîdir.

Büyük harpten sonra bütün dünya milletleri kumbaraya büyük bir ehemmiyet virmişler ve mühim bir yer ayırmışlardır. Hükûmetler, devletin geniş halk tabakalarına dayandığını bildikleri ve onlara güvendikleri için halkın malî vaziyetini düzeltmek yolunda büyük gayretler sarfediyorlar. Çünkü alım, satım pazarlarını idare eden ve netice itibariyle vergi vermek suretiyle devleti yaşatan halk kümeleridir. Bunun içindir ki, halkın malî vaziyetini düzeltmek, her hükûmetin ilk düşüncesini teşkil eder. Bu düşüncenin ortaya attığı ilk çare ise tasarruf kumbaralarının geniş halk tabakaları arasında yayılması ve benimsenmesidir.

Yapılan propagandalarla sarfedilen gayretlerin netiyceleri her yerde parlak ve müspettir. Yaptığımız bir etüde göre zikredeceğimiz rakamlar, tasarruf kumbaralarının biriktirme işinde nasıl mühim ve büyük bir rol oynadığını sarahaten göstermektedir:

Almanyada 1925 senesinde bankalarda mevcut halk kumbaraları tasarrufu ancak 1,628 milyon mark iken bu yekûn her sene biraz daha büyüyerek 1927 de 4,693; 1929 da 9016; 1931 de 9,722 ve nihayet 1933 senesinde 10,808 milyona çıkmıştır.

Avusturyada da ayni vaziyet müşahede edilmektedir. Oradaki kumbara tasarrufunun yekûnu 1,925 senesinde 296 milyon şiling iken bu yekûn 1933 senesinde bir milyarı bulmuştur.

Komşu Bulgaristanda da bu biriktirme yekûnu her sene büyümektedir. 1925 senesinde 299 milyon levalık bir yekûn 1927 de 508, 1929 da 684 milyon; 1931 de bir milyar 199 milyon ve 1933 senesinde bir milyar 461 milyona çıkmıştır.

Macaristan: 1925 senesinde mevcut 10 milyon pengö, 1933 de 75 milyon olmuştur.

Harbi umumîden galip çıkan büyük devletlerde de tasarruf yekûnlarında fazlalık mevcuttur. Fakat bu fazlalık diğer mağlûp devletlerdeki kadar değildir. Bunun sebebi, bu

memleketler halkının malî vaziyet noktasından daha yüksek olmaları ve binaenaleyh kumbaralardan ziyade paralarını başka şekillerde biriktirmiş bulunmalarıdır.

İngiltere : 1925 senesinde 395 milyon lira iken 1933 te 497 milyon olmuştur.

İtalya: 1,925 senesinde 21,942 milyon liret iken 1933 te 32,632 milyona çıkmıştır.

Fıransa: 1925 te 9,854 iken 1933 senesinde 43,133 milmyon frank olmuştur.

Amerikada ayni tarihlerde 3,603 ve 5,067 milyon dolardır.

Japonyada ayni tarihlerde 2,024 ve 4,381 milyon yeni dir ve . s..

Harpten galip çıkan küçük devletlerde ise mağlûp devletlerde olduğu gibi bariz bir fazlalık ve sıçrama göze çarpmaktadır. Meselâ:

Yunanistan : 1925 senesinde 360 milyon drahmi 1,933 te üç milyar 281 milyon olmuştur .

Sırbistan: 1,925 senesinde iki milyon dinar 1,933 te 564 milyona çıkmıştır.

Romanya : 1925 senesinde 145 milyon ley iken 1933 te 802 milyonu bulmuştur .

Görülüyor ki bütün dünya para biriktirmektedir . Bu hareketin bir istikbal endişesinden doğduğuna şüphe yoktur ve bu büyük işte en mühim rolü kumbara oynamaktadır. Bizim kırk milyonu bulan tasarrufumuzda da kumbaranın büyük ve mühim bir yeri vardır . Bununla beraber biz tasarruf kumbarasına henüz lâyıkı veçhile bir yer ayıramadık . Tasarruf kumbaralarını ne suretle olursa olsun propaganda etmeli ve geniş halk tabakaları arasına dağıtmak çarelerini temin eylemelidir .

Bizde tasarruf için atalardan kalma çok güzel sözler vardır , fakat tasarrufa en az ehemmiyet veren ve en az biriktiren, maalesef, biziz. Halbuki, yarınki mes'ut Türkiyeyi yaratmak için malî vaziyeti yolunda, kazanmasını , harcamasını ve biriktirmesini bilir zengin vatandaşlara ihtiyaç vardır .

Asrımızın felsefesi budur ve her Türk bunu böyle kabul etmeğe mecburdur. Lâf ve edebiyat devri geçti.. Para kazanmasını ve biriktirmesini bilerek bankalardaki servetimizi büyültelim ! Garp iktisatçılarından biri şöyle diyor:

— Mümkün olsaydı gök yüzüne altın harflerle şu iki kelimeyi yazardım :

Tasarruf kumbaraları !

M. Ş.

Bu gün yerken

yarını düşün

Koyunlarda kelebek hastalığı

Koyun sahibi veya çoban olupta kelebek hastalığını bilmeyen heman yok gibidir. Yalnız bu hastalığı tanıyan, kâhya, çoban, köylü her kimse ya koyunları fazla zayif düştüğü vakit, ve yahut ta telefai başladığı zaman farkında olur. Bütün sürüde koyunların ekserisinin zayiflaması ve nihayet telefat vermesi elbet te bir sürü sahibi için çok zararlı bir şeydir. Kelebek hastalığına koyunların tutulmamasının çarelerini ve tutulduktan sonra da tedavisini bilmek ve öğrenmek koyunla meşğul olanların en ileri vazifesidir.

Sürü sahiplerinden çoğu daha evvelden bu hastalıktan gelecek zararların önüne geçmek için tetbir almazlar. Sebebi de kâfi derecede bu hususta bilğileri olmadığıdır.

Gerçe iyi çobanlar ve koyuncular meraların hangi yerlerinde koyunların kelebeğe tutulduklarını tecrübeleriyle bilirler.. Fakat bu kâfi değildir. Çünki senesine göre kelebekli meralar ve mıntakalar azalır veya çoğalır. Havaların yağışlık veya kurak gitmesinin bu hususta cok tesiri vardır.

En iyi tanıyanlarda kelebek hastalığını ikinci devrin sonlarında veya üçüncü devrede farkına varırlar.. Sürüden koyunların sık sık düşmesi sahibini telaşa düşürür. Ekseri sürü sahipleri bunun ilâcı olup olmadığını da bilmezler ve telefatın önüne geçemiyecekleri için bir kaç ay evvel zengin olan bir müddet sanra elindeki servetten bir şey kalmadığını görür. Bu hastalıkta ölmeyenler de çok zayıflayacakları için onlardan hiç bir surette istifade etmek kabil olmaz.

Bu hususta bilgisizliğinin cezasını çok acı bir şekilde çekmiş sürü sahipleri az değildir. Daha geçenlerde bunun bir kaç misalini duyduk ve acıdık.

Yalnız koyun için değil her türlü hayvanlarda birbiri arkası sıra telefat olunca hükûmeti heman haberdar etmek her vatandaşın vazifesidir. Bu hususta kanunen mecburiyet te vardır. Hükûmetin halkın malını ve davarını korumak için teşkilâtı ve fen adamları vardır. Onlar haberdar edilince hem hayvan sahipleri az zararla kurtulur, hem de komşularının hayvanatı tehlikeye maruz kalmaz.

Biz burada pek kısa bir şekilde bu hastalıktan bahsedeceğiz.

Koyunlar kelebek hastalığına nasıl tutulurlar?

Kelebekli koyunlar her gezdikleri yerde bıraktıkları gübreleriyle beraber kelebek kurtlarının yumurtalarını saçarlar. Rutubetli, sulak, bataklık yerlerde açılırlar. İçlerinden kurtları çıkar. Bunlar otların köklerine yakın yerlerine yapışırlar. Bu gibi bulaşık yerlerde otlıyan sağlam koyunlar otlarla beraber, bu pek küçük ve kendisine mahsus kabuğu icinde olan kurtları da beraberce yutarlar. Bu kurtlar

hayvanın içinde kanını emerek yaşar ve büyür. Bazan kanına karışır.

En çok kara ciğerinde; öd kesesi ve yollarında bulunur; gittikçe ürer ve üredikçe yumurtlar ve yumurtaları da hayvanın gübresiyle beraber bağırsakları harice çıkar ve gezdiği yerleri bulaştırır.

Kelebek hastalığının zararları :

Koyunlar ilk tutuldukları vakit yiç belli etmezler. Bu birinci devirde koyunlar yine semizdirler. Yalnız kelebek kurtları hayvanın kanına karıştığı için sürüde sapa sağlam kayunlaın tek tük öldükleri görülür.

İkinci devrede kelebek kurtları hayvanın kanını emerek yaşar. Ve gittikçe koyun zayıflamağa başlar. Yer, içer fakat kendini toplayamaz. Üzerinden yapakları kolaylıkla kopar.

Üçüncü devrede koyunlar daha ziyade zayıflarlar. Ve çenelerinin altında yumuşak soğuk şişlikler peyda olmağa başlar. İshaaller baş gösterir ve zafiyetten ölürler.

Ölmeyen koyunlar ilkbaharda biraz kendilerini toplarlarsada son bahara doğru tekrar hastalıkları meydana çıkar.

Kelebek hastalığına tutulan koyunların yapağıları fena ve az olur. Zayıfladıkları için ellerinden istifade edilmez. Sütleri kesilir. Kuzularını besleyemezler.

Et tutmazlar.

Koyunlar hastalığa hangi aylarda tutulurlar:

Son baharda hastalığa tutulurlar. Çok yağışlık yıllarda telefat kasımda başlar. Halbuki, yağışlık olmayan yıllarda ikincikânûn; şubat ve mart ayları koyunların bu afete tutulma aylarıdır. Yakalanırlar ve ölürler.

Hastalıktan koyunları nasıl korumalıdır ?

Sürüleri kelebekten şüpheli olan meralarda; bataklık, sulak, ve fazla rutubetli yerlerde otlatmamalıdır.

En iyisi sürülerde kelebekli koyunların hepsini birkaç sene birbiri arkasına tedaviye tabi tutmalıdır. Bu suretle koyunlarda da merada da kelebek hastalığı kalmaz.

Nasıl tedevi etmelidir?

Memleketimizde yapılmakta olan Distofayin ismindeki ilâcı kullanarak tedavi edilir. Bu ilâcın hastalığa karşı tesiri bire birdir.

İlâç kutular içinde satılır.

Bir kutu onbeş yirmi koyunu tedaviye kâfi gelir.

Bir kutunun fiyatı 75 – 80 kuruş kadardır.

Bu ilâç Ankarada hükûmetin malı olan bir lâbratuvarda yapılmaktadır. Doğrudan doğruya oraya ısmarlanabilir.

Bu hususta daha fazla tafsilât almak isteyenler 6 Ok idaresine, ya doğrudan doğruya veyahutta mektupla müracaat edebilirler. Bu takdirde kendilerine lâzım gelen izahat verilir.

Hükûmet Baytarları da müracaat edenlere memnuniyetle cevap verirler ve çare gösterirler.

Kültür Derlemeleri.

Bundan sonra«Altıok»un her sayısında bir kültür derleme köşesi bulacaksınız. Kültür derleme işini; halk evine mensup arkadaşlarımız üzerine almışlardır. Evde, köyde, kasaba ve şehirde duydukları, manileri, türküleri bilmeceleri, darbı meselleri, masalları, tekerlemeleri bize gönderecekler bizde aynen buraya geçireceğiz.

Bilhassa; halkevinin en tabii birer azası olan köy muallimlerinin bize bu işte çok yardımları olacağını zannediyor ve bu zannımızda aldanmamak istiyoruz. Büyük, müspet işler hep elbirliğiyle meydana gelir.

★

Tanburacı Osman pehlivan tarafından söylenmiştir.

Makam : Gerdaniye

1

Edirneden aldırayım hilali aman hilali
Satılıkmıdır ah patileri kınalı aman boyalı
Küçücükten bir yar sevdim başı belâlı; kavgalı
Ahdı yaman eylemişim alırım seni vallahi
Yüreğinde şüphen olmasın sararım billâhi...

*
* *

Makamı Muhayyer

2

Kız pınar başında aman testide doldurur..
Destinin kulpuna aman şahin kondurur.
Kız senin bakışın adam; adam öldürür.
Ko desinler aftos yârin parmağı kınalı
Güvercin topuklu yarim ; elmada yanaklı
Ayvada yeşillendi; güller çillendi
Aftosun koynunda aman yazma girlendi
Çok sallanma küçük hanım; senin adın dillendi
Ko desinler aftos yarin parmağı kınalı
Güvercin topuklu yarim ; elmada yanaklı

Beste : Evç

3

Lofçalının hanına vardım
Veresiye rakı şarap aldım
Canım Lofçalı, Lofçalı
Doldur fincanı Sofyalı

*
* *

Lofçenin ardında kaya
Kayaden bakarlar aya
Canım Lofçalı; Lofçalı
Doldur fincanı Sofyalı

Tarihi notlardan:

Edirne mezarlıklarında..

Merzifonlu Kara Mustafa paşa

Edirnede Mimar Sinanın bir sanat şaheseri olan meşhur Selimiīe camiinin kıble tarafında Sarıcapaşa camii denen bir cami vardır ki bu cami avlusunun şimali garbisinde yol boynndaki pençeresinin iç tarafından gelip geçenlerden fatiha ister gibi bir vazi yeti mütevazi ve biraz bükülmüş bir taş vardır. Üstünde şu satırlar yazılıdır.

1 – Seri - serdarı - ekrem sadrı – âzam Mustafa paşa

2 – İdüp rihlet cıvarı - evliyada kıldı me'va

3 – Kusuru yağiken sa'yi - gazada min vecih nev'an

4 – Sahidü hem şehid oldu ola firdevs ebet süknâ

1095

Kitabesini yazdığımız bu taş, ikinci defa Viyanayı muhasara eden meşhur Merzifonlu Kara Mustafa paşanın yakında gömüldüğü mezara alâmettir.

Biz Türklerce elim neticeler veren, Avrupada en büyük kasırgalardan ziyade heyecan uyandıran Merzifonlunun bu seferinden Altı Ok sahifelerinde bahsetmek zannedersem okuyucuların başlarını ağırtmaz. Çünki tarihimizin bir dönüm noktası olan bu ağır ve sonu pek korkunç savaşta ibret alacak, üzerinde düşünülecek pek çok vakalar vardır. Fakat muharebeden evvel Kara Mustafa paşanın tercümei halini de kısaca söyliyelim:

Kara Mustafa paşa, Köprülü Mehmet paşanın pek aziz bir arkadaşı candan bir kardeşliği olan Uruç bey isminde Merzifonlu bir sipahi yiğitin oğlu idi 1044 te Merzifonda doğmuş, babası Uruç bey 1048 de dördüncü Muradın Bağdat seferinde şehit düşmekle Mustafa dört yaşında iken babasız kalmıştı. Fakat Köprülü Mehmet paşa, kardeşliğinin çocuğuna sahip çıkmış, büyüdüğü vakit yanına almış, oğulları Ahmedin, Mustafanın terbiyelerine himmet ettiği gibi bunun da adam olmasına çalışmış idi, Köprülü sadırazam olup ta 1086 yılında Erdel seferine gittiği vakıt kardeşliğinin oğlunu da telhisçilikle yanında götürmüş Yanova (Ifenoe) kalesinin müjdesini İstanbula onunla göndermiş idi. Kara Mustafaya bu müjde karşılığında ikinci imrehorluk verildi. iki sene sonra ise iki tuğ ile Silistre beylerbeyliğine tayin edildi ; paşa oldu.

Köprülü Mehmet paşanın vefatından sonra yerine sadırazam olan büyük oğlu Fadıl Ahmet paşa babasının yetiştirmeğe çalıştığı henuz yirmi sekiz yaşındaki bu genci 1072 de vezirlikle Diyaribekir valiliğine 1073 te kapudanlığına ve o senenin sonunda

ise sadaret kaymakamlığına tayin etirdi. Tarihlerden bazıları Merzifonlunun Köprülü Mehmet paşaya damat olduğunu da söylüyorlarsa da o asrın resmî müverrihi olan Raşit efendinin tarihinde buna dair bir kayıt yoktur. Merzifonlu, on dört sene kaymakamlık hizmetinde bulunduktansonra (1087) de Fadıl Ahmet paşanın vefatı üzerine sadırazam oldu.

Osmanlı imparatorluğu en şanlı günlerini yaşıyordu. Çünki dahilen pek muntazam bir halde olduğu gibi Girit seferi saltanatı Fadıl Ahmet paşanın himmetiyle bitirilmiş, alınmaz denen Kandiye kalesi Türk gücüne dayanamamış , kapılarını açmış idi. Lehistanla cenkler edilmiş, Podonya memleketi elde edilmiş idi. Şimdi Kara Mustafa paşa yeni seferler açmak, muzafferiyetler kazanmak istiyordu . Bunun için ilkin , Fadıl Ahmet paşa zamanında Lehlilerden ayrılıp bize tabaiyet gösteren, fakat sonunda Rumlarla birleşerek karşı koymağa kalkan Sarıkamış (Okrayna) kazakları üzerine sefer etti. Türk ordusu Çehrin (Çernigof) [1] şehrini alıp yıktı; Rus ordularını bozdu ve bu lüzumsuz sefer muvaffakiyet ile bitti. 1089 Fakat bu zafer Merzifonluyu kandıramamış idi.

Mustafa paşa Avrupanın vaziyetini göz önünden ayıramıyordu. Almanyada mezhep kavgaları altan alta devam ediyodu imparatorlar, Fransa kıralları gibi bunu vesile ederek Derebeylerini kaldırmeğa, idareyi doğrudan ellerine almağa çalışıyorlardı. Bunun için yukariki Macaristan beyleri, meşhur Tökeli emre (Macarcası Toekoeli İmre) [2] nin kumandasında imparatora isyan etmişler , bizden yardım istiyorlardı . Merzifonlu bu fırsattan istifade etmek , Avusturya üzerine sefer açmak arzusuna düşlü. Avrupanın kilidi olan Viyanayı alkalemle yazdırmak istiyordu. 1093 te mak, ismini tarih sahifelerine altın Tökeli emre ye büyük teşrifat ile Orta Macar kırallığı verildi ve Avusturyaya karşı bu yeni devleti himayesi altına aldı.

İşte Merzifonlunun bu dileği pek büyük ve şanlı bir iş . Lâkin bunu becerebilmek. başa çıkarmak için bir çok şeyler, hazırlıklar lâzımdı. Merzifonlunun en büyük kusuru kendini çok beğenmesi , taliine çok güvenmesi idi. Onun bu zayıf damarını duyan bir çok dalkavuklar etrafını sarmışlar, ona yardakçılık ediyorlardı.

O. N.

[1] Çernigof şehri Okraynanın merkezi olan Kiyef şehrininşimalinde 50 derece arzı şimalinde ve Turla (Dinyester) nehrinin ayaklarından Desna çayı kenarınha bir şehirdir ki Türkler buna Çehrin derlerdi. Bir kaç kere Türkler tarafından alınmıştır.

Çernigof şimdi sönük bir kasabadır.

[2] Tökeli emre, Kezsmark Beyi olup Macar ihtilâlcilerinden idi. Kurcs adı ile ayağa kalkan milliyetperverlerin başına geçmiş, imparatorla başa çıkamıyacağını anlayınca Osmanlı imparatorluğuna sığınmış, Kara Mustafa paşa da bunları devletin kanadı altına almıştı. Tökeli emre, bundan sonra sadıkane Türklere hizmet etmiş ve en sonunda İzmit civarında kendisine verilen çiftlikte ölmüştür. Mühründe: « Maini âl Osmanım itaat üzreyim emre , kıral orta macarım ki namım tökeli imre" beyti yazılı imiş. Tökeli emreye bazı tarihlerde kurs kıralı da derlerki bu yukarıdaki Kurcs cemiyetinin reisliğinden çıkmadır. Macarlar yakın zamanlarda bunun da kemiklerini çıkarıp memleketine, Keysmark a götürdüler .

Köy muallimi

— 1 —

Güneş son ışıklariyle köyün solgun saz örtülü evlerini parlatıyordu. Koyunlar ağıllarına sığırlar ahırlarına dönüyorlardu. Soluk benizli çıplak ayaklı, elleri ayakları kirden kararmış çocuklar kızlar hayvanların peşinden evlerine gidiyorlardı. Önünde tahta bir sedir olan saz örtülü evin yanında bir küme insan sessiz duruyorlardı. Yüzlerindeki kırışıklar ümitsizliğe düşmüşleri andırıyordu.

Bir korna sesi bu sükûtu bozdu. Yüzler sesin geldiği yere döndü Otomobil köylülerin önünde durdu, içinden temiz giyinmiş bir genç atladı. Ağaları selâmladı, muhtarı sordu. Ona köylerinin muallimi olduğunu söyledi. Mektebin gösterilmesini istedi. Muhtar keremitliğiyle diğerlerinden ayrılan bir evi gösterdi. Durgun yüzlerde karışıklar, dudaklarda bükülmeler oldu. Gözler bakıştı. Bir az sonra yüzler yine eski halini aldı.

Hava kararmışrı. Basık çatılı tavansız köy kahvesi duvara asılı (5) numara bir lambanın soluk ışıkları ile aydınlanıyordu. Bir tarafta üzeri geniş diğer kenarda hasırla örtülü dar bir kerevet ortada tahtadan yapılmış iki sandaliye; bir köşede kahve ocağı vardır. Geniş kerevetin üzerinde beş on yaşlı köylü; darında da biraz daha gençleri oturmuşlardı. Kahvede sessizlik vardı. Konuşulan kelimeler sağılabilirdi. Kıştan, mahsulün para etmediğinden bahsediliyordu. Kapıdan içeri muallim girdi. Selâmlaştı. Köylüler arasında ufak bir kıpırtı oldu. Geniş peykede kendisine bir yer gösterildi. Kahve ikram edildi. Köylünün işinden; işlerinin nasıl gittiğinden kaç evi, kaç çocuğu olduğundan şuradan buradan konuşuldu. Vakit gece yarısı olmuştu. Herkes evine dağıldı. Muallimde mektebe döndü. Oranın küçük bir odasında küçük bir ışık yandı biraz sonra söndü.

Cün henuz ağarıyordu. Mektebin kapısı içeriden açıldı. Dün gelen gölge oradan çıktı. Köyün şimale giden yolundan yürüdü. Bütün köy sessizdi. Yalnız horoz sesleri işidiliyordu. Gök yüzü bulutsuz berraktı. Yıldızlar parıldayorpu. Muallim köyün bozuk yolundan yürüdü. Temiz çağıltılariyle akan dereye geldi. Dere geniş bir yere dağılmıştı. Arabaların buradan geçtiği anlaşılıyordu.

Darca bir yerde bir kıyıdan diğerine atılmış yanyana yontulmuş iki ağaçtan bir köprücük vardı. Muallim oradan geçti. Suyun geldiği tarafa yürüdü. Köy evleri bitti. Önünde çıplak kayalıklı bir kır açıldı. Bir yer anızlı tarlalar gözüküyordu.

- İnkilâp savaşında Trakya -

Bir dava içindeyiz gönül ferah, kafa dik
Biz bu coşkun varlıkla dünyaları devirdik

★

Her biri ayni hızla on yıl geçti aradan
Edirne ateşi almakta Ankaradan.

✡

İnkilâp yoğruluyor Trakyanın tasında
Bak nasıl ses veriyor, Alpullu ortasında

★

Meş'aleler önünde, Edirne arkasında
Selimiye kubbesi 6 Ok duasında

6 Ok, altı dava , altı meş'aledir bu
Dünyalar çökse de yok davamızın gurubu.

★

Tarih Edirnesinin tükendimi nefesi
Daha şimdi savaşta inkilâp Edirnesi

★

Nasıl cennet yaptıysa Ankara bozkırını
O gözler gözetiyor Trakya kızını

★

Gazinin ışıldağı parlatırken Meriç
Varsın sesler yükselsin sinirleri gerici...

Spor köşesi :

Zeytin ve Güreş

Yanık ve pişik kum Araplarını kızgın kum diyarlarının serin vahalarında besliyebilen zeytun ile güreşin alâka derecesi ne olabilir?

Geçenlerde mizah gazetelerinde basılan - biraz mübalegalı bulunduğumuz - bir karikatör Türk güreşçilerinin nasıl beslendiğini, milletler arasındaki boy ölçme müsabakalarına nasıl hazırlandıklarını çok canlı olarak göstermektedir. Mezkûr karikatörle bir çok spor sahalarındaki mağlubiyetlerimiz arasında bir münasebet görmekteyiz. Yalnız gıda mağlubiyetler için bir sebep teşkil edemez. Görgüsüzlük, spor hareketlerinin memleketimizde yeniliği, spor hocasızlığı mağlubiyetler içün birer esbabı mucibe olabilir. Hükûmetin bu işlere karşı gösterdiği yüksek yardım ve tizliğe rağmen alınan neticelerin Türk efkârı umumıyesini tatmin edememesi esbabı nedir ?. Muhtelif vesilelerle hariçten takımlar, antrenörler getirttik, Avrupa turneleri yaptık. Eski neticeleri bir türlü değiştiremedik. Bundaki en büyük amiller:

1 - Proğramsız çalışma :

Biz bütün hazırlıklarımızı yumurta kapuya geldiği zaman yaparız. Her dört senede bir yapılan olimpiyatlara iştirak için bile olimpiyat aralarının ancak son senesinde çalışmıya, iyi neticeler almak üzere didinmeye başlarız. Dünya sporunda yüksek neticeler alan, rekorlar te'sis eden sporcular ise aldıkları - erişemiyecek derecedeki - neticeden serhoş olarak yatmıyor, keni rekorlarını kırmak üzere devamlı bir surette çalışıyorlar.

2 - Sporu şahsî menfaat ve ihtiraslar şeklinde telâkki :

Biraz menfaatine aykırı vaziyetlerde «Spor benim neme?» sözleriyle spora veda eden gençler memleketimizde sayılamıyacak kadar çoktur. Spor şahsî menfaatlarından ziyade umumun inkişafına matuf olarak telakki edilmeli ve ileriletilmelidir. Şahsî ihtirasların sporda yeri yoktur.

3 - Spordan uzak inzibatsızlık ve lâkaydî

Her işte olduğu gibi spordada muvaffakiyet inzibata intıbakla olur. Herhangi bir turnede, seyahatta bir sporcunun kendi kafasına göre hareket etmesi takımının menfi neticeler almasına kâfidir.

Bizim spor kafilelerimizde idarecilerin sporcuları pöfpöflemesi, onlara kavuk sallaması âdet hükmüne girmiş gibidir. mağlubiyetlerin çoğu takımlarımızın, sporcularımızın inzibatsızlığından ileri geldiği bütün spor münkkitleri tarafından işaret edilmektedir.

4 - Her nevi suistimalle :

Spor, sporcudan her nevi suistimallerden uzak kalmasını ister. Sigara, içki, sabahlara kadar poker, uykusuzluk, gıdasızlık, sporculara yakışmıyan vasıf ve itiyatlardır.

Öz

Dünya haberleri

Camiye bomba

Bulgar komitacıları bir camiye bomba attılar

Sofya — Eskicumaya tâbi Stonimak kazasının Kuklen köyünde camiye bir bomba atılmıştır. Geceyarısı atılan bu bomba halk arasında telâş uyandırmıştır. İnsanca zayiat yoktur. Camiin camları ve duvarları harap olmuştur. Hükûmet derhal tahkikata başlamıştır. Zarya gazetesi, bombayı atanların derhal meydana çıkarılmasını istemekte ve bu hadisenin hükûmeti müşkül mevkide bırakmak için tertip edilmiş çirkin bir hareket olduğunu ve Türk halkını çok müteessir ettiğini kaydetmektedir.

Çekoslovakya birbuçuk milyon kile tütün alacak

Hükûmetimizle Çekoslovak hükûmeti arasında başlayan müzakereler itilâfla neticelenmiş ve yeni ticaret mukavelesi aktedildiğini yazmıştık. İki hükûmet arasındaki ticari müzakerelerin neticesini bekliyen Çekoslovakya rejisi, yeni muahede mucibince bu sene memleketimizden külliyetli miktarda tütün almağa karar vermiştir. Çekoslovak rejisi bu sene memleketimizden takriben 1,5 milyon kilo tütün almak üzere yakında bir münakasa ilân edecektir.

Bulgaristandan gelen muhacirler

Geçenlerde konvansiyonel treniyle İstanbula 39 Bulgaristanlı Türk muhacır ailesi gelmiştir. Hükûmetimize iltica etmiş olan bu muhacirler Anadoluda iskân edileceklerdir. Muhacirler, Bulgaristanda tazyik altında Bulgarlaşmağa icbar edildiklerini ve buna tahammül edemedikleri için Türkiyeye geldiklerini söylemektedirler.

Beynelmilel buğday vaziyeti

Arjantinin mühim miktarlara çıkan satış tazyikleri altında buğday fiatleri şubatın son haftasında tekrar düşmüştür. İthalâtçı memleketlerde talep miktarı haizi ehemmiyet derecede değildir.

Fiatler Amerikada bir buşeli (28 kilo) 90,5 sentten 88 3/8 sente düşmüştür. Londra fiatleri geçen hafta 1 numaralı Manitoba mahsulü beher 496 libresi (225 kilo) 28 şilin (910 kuruş) üzerinden tespit edilmiştir. Bir hafta evvelki fiatler 28 1/4 - 29 şiline (yani 940 kuruş) kadar çıkmıştı.

Arpa ve mısır fiatlerinde gerek Amerika, gerekse İngiliz borsalarında bir hafta evvelkine nisbetle mahsüs düşüklükler kaydedilmiştir.

Memleket haberleri

Zengin bir dilenci öldü

Savur (Hususî) — Burada bir hafta evvel bir dilenci ölmüştür. Bu adam aslan Vanlı olup ismi Adudur . Birkaç senedenberi Mardinde dilenmekte idi. Dilenci öldükten sonra evinde; Mardinde bir şahsa 100 altın lira borç verdiğine dair bir senet, bin adet mecidiye, 300 lira evrakı nakdiye, 8 altın liralik mühim bir servet bulunmuştur.

Dört ziraî lâyıha

Ziraat Vekâleti tarafından Meclise verilmek üzere dört layiha hazırlanmıştır. Bu lâyihalar mütedavil sermaye, neballarıı koruma, pirinç ziraati ve ipek böcekçiliği hakkındadır. Mütedavil sermaye kanunu üretme çiftlikleri ve fidanlık müesseselerine para verecektir .

Diğer kanunlarda san'atın bugünkü ihtiyaca göre ilerlemesini temin zımnında tanzim edilmiştir .

Muğlada hayvan ihracatı

Muğla — Şubat ayı içinde vilâyetimizin muhtalif iskelelerinden ecnebi memleketlere aşağıdaki miktarda hayvan sevk ve gübre ihraç edilmiştir .

44 kara sığır, 40 koyun, 1000 keçi, 1131 kümes hayvanı, 27960 kilo gübre, 718 kilo sünger .

Uludağda Çay yetişiyor

Bursa (Hususî) — Uludağın her tarafında, bilhassa Elmaçukuru köyü havalisinnde mebzulen çay yetişmektedir. Mütehassısların ifadelerine nazaran bu çayda etin olmadığından vucut için pek sıhhî imiş. Eğer bu çay memlekette taammüm ederse ıhlamur gibi insanlara nafi ve memlekete para getiren bir mahsul olacak bieki de hariçten memlekete hiç çay getirilmesine lüzm kalmıyacaktır .

Uşakta ziraat

Uşak: bu sene Uşak ve mülhakatında 56,390 dönüm arpa, 165,430 dönüm buğday; 4,282 dönüm haşhaş ekilmiştir; 3,000 dönüm kadar haşhaş soğuktan müteessir olmuştur .

Gençler diyorki:

Köy muallimi

Canlı tablo

Tablo: 1

Bu vatan ışıksızdı , köylüler hep köleydi ,
Ah o devirler neydi o karanlıklar neydi.
İşte bir köy . . . o devrin canlı bir timsalidir.
Yıkılan bu şirin köy o dünün misalidir.
Mektep: karanlık bir dam, pençeresiz bir yerdi.
Işıksız izbelerde köy çocuğu inlerdi .
Dünyadan habersizdi istipdadın hocası ,
Hıç düşmezdi elinden cehaletin sopası ,
Eski mektep mezardı talebesi kansızdı
Çocuklar bir esirdi , dersler hep faydasızdı,
Öğretilen bilgiler cennet ve cehennemdi
Mektep köy için zulmet ; vatan için elemdi,
Dumadan atılırken yabanlar ileriye
Türk köyleri yıkıldı köylü kaldı keriye
Lâkin köy yıkılırken saltanatta devrildi .
İnkılâbın hızından hoca yere serildi .

[Bu sırada sahnedeki eski köyü temsil eden tabloya doğru genç bir muallim ilerlemeğe başlarken devamla müteakip mısralar okunacak ve perde kapanacaktır.]

Yıkılan köye doğru işte biri koşuyor
Bu , yeni muallimdir, seller gibi coşuyor.
Artık köy canlanacak nursuz kalmıyacaktır.
Muallim güneştir , köyde parlıyacaktır .
Artık köy çocukları ileri gidecektir .
Köy halkı yükselecek ön safa geçecektir .

[Perde iner]

Tablo: 2

Yeniköy muallimi , köye hayat getirdi .
Karanlığı yırtarak , cehaleti devirdi .
Şimdi köy çocukları , durmadan ilerliyor ,
İnkılâbın ateşi kalplerinde eriyor .
Şen muallim bu köyde neler neler yarattı
Köylüye öncü oldu , cansızlara can kattı .

[Sahneye yedi sekiz çocuk bir şarkı söyliyerek girerler. ve hep birlikte zeybek oynamağa başlarlar .]

Şu zıplayan çocuklar onun yavrularıdır .
Yarının büyükleri , Gazi ordularıdır .
Gözlerinden fışkıran bu coşkun ve hür neş'e
Bir sarsılmaz siperdir yurda gelen ateşe ,
Cümhuriyet hocası mezara gömdü yası
Bilgisiyle yıkadı ruhlardaki her pası .

[Çocuklar çıkar .]

Arkadaş ! her muallim , zulmeti delen oktur.
Onun için yılmak yok, savaş var dönmek yoktur.
Onun için yaşamak ilerlemek değildir ,
Önce san'at ve şiir temiz emek demektir .
Yükseltmektir ülküsü , savaşmaktır hevesi ;
Bir kevserdir sunduğu , bir nefestir gür sesi .
Onda yoktur, ne madde ; ne de gönül tasası .
Eyiliktir dileği; fazilettir yasası .
Riya nedir, gam nedir, yokluk nedir bilmez o !
Ölüm yağsa önüne yine geri dönmez o !
Kalemi bir mızraktır , bakışları şimşektir .
Türk köylüsü , ardından sevinçle gidecektir .
Gözlerinden ışıklar su gibi akacaktır .
Eller eserlerine hayretle bakacaktır .
O en ulu insandır , gönülden inanınız
Pek mukaddes adını saygılarla anınız ,
İşte görün çirkin köy nasıl bir diyar oldu .
Köyde şimdi her mevsim artık hep bahar oldu.
Artık köy muallimi hayat dolu bir seldir ,
Göklerin üzerine dikilecek heykeldir .

M. Uluğ

Köylü Arkadaşlar; Bize dertlerinizi yazınız

6.Ok un bu sahifesi köylünündür. Burada köylü bütün dertlerine; üzüntülerine ilâç ve deva bulacaktır.

Ne eksiğiniz var? bize yazınız. Ne derdiniz var ? bize bildiriniz.. Ne istiyorsunuz? bize söyleyiniz.. Biz elimizden geldiği kadar eksiğinizi tamamlamak; derdinize deva bulmak ; isteğinizi yerine getirmek için çalışacağız.

Bunun için bize bir mektup gönderiniz. Bu mektubu ister 6. Ok mecmuasına isterseniz Halkevi ve yahut Halk Fırkası reisliğine gönderiniz. Mektuplarınız bizi bulacaktır. Biz köylü arkadaşlarımızın işlerini takip etmeyi üzerimize alıyoruz. bunu başarmak bir çok arkadaşlarımız var.

Herhrngi bir iş içün istida vermek üzere avukatlara; yazıcılara, simsarlara koşup para vermeyiniz. Biz sizin istidalarınızı seve seve parasız yazacağız. istidanızı takip edeceğiz. Bu suretle, han köşelerinde sürünmekten, para harcetmekten kurtulacaksınız. Biz; takip edeceğimiz istidalarınızdan ne cevap alırsak ayağınıza kadar haber vereceğiz.

Köyü sevmek; köylüye hürmet etmek lafla olmaz, işle olur. işte biz büyük şeffimizin dediği gibi, köylüyü hakıykaten bu yurdun efendisi olarak tanıyor ve ona müracaat ediyoruz:

— Köklü arkadaşlar; bize dertlerinizi yazınız. Bizim gayemiz köyü şehre yaklaştırmak; şehri köye vardırmaktır. Biz buna inanmış insanlarız.

Onun için hiç düşünmeden dertlerinizi; eksiklerinizi bize yazınız. Neden şikâyetiniz vardır. Köyünüzde sumu yok; mektepmi yok; gazetemi gelmiyor? Bütün bu ve buna benzer işlerinizi ; müşkillerinizi yazınız. Oturduğunuz yerde cevabını ve neticeyi alacaksınız.

Adres :

Edirnede 6.OK mecmuası müdürlüyü
Edirnede Halkevi Reisliği
Edirnede Halk fırkası Reisliği

26 Mart Edirnenin işgal edildiği gündür. Türk; bu günü unutma!

Abone bedeli
Yıllığı 100 Kuruştur

Tanesi : 5 Kuruş

Mektupler ve abone bedelleri şu adrese yollanır :
Akıncı oğlu İbrahim — C. H. F. reisi - Edirne

Edirne Vilâyet matbaası nda basılmıştır